

Først er relasjonen

Sped- og småbarnskonferansen 2019
RKBU Vest

Hanne Cecilie Braarud

Fagleder, spesialpsykolog, Dr. Psychol.

Nasjonalt spisskompetansemiljø for sped- og småbarn i risiko for omsorgssvikt

1

Relasjonelle erfaringer i fosterlivet

Sanseapparatet hjelper barnet

- Taktil og somatisk sensitivitet
- Smak og lukt
- Auditiv sensitivitet og stemmegjenkjenning
- Synssansen og lyssensitivitet

= erfarer og lærer om omsorgsmiljøet

Foto:Janulla/Stock

2

Relasjon gir reguleringsstøtte

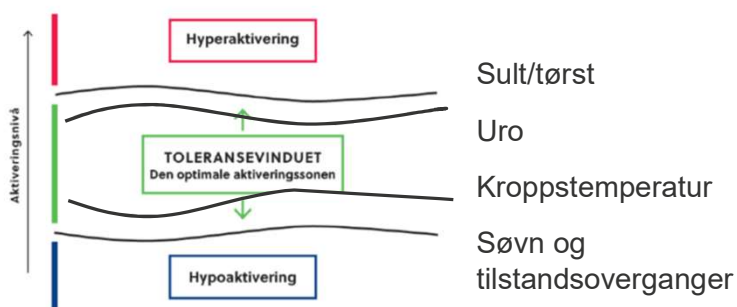
Foto: Pixabay

100% avhengig av reguleringsstøtte:

- Umoden hjerne og nervesystem
- Dårlig reguleringskapasitet:
  - Sult/tørst
  - Kropstemperatur
  - Søvn og tilstandsoverganger
- Smalt toleransevindu

3

Nyfødte og spedbarn har et smalt toleransevindu

Nordanger C, Braarud, 2014, tilpasset fra Ogden, Minton C, Pain, 2006

4

Relasjonen gir reguleringsstøtte

Foto: Pixabay

Fysisk trøst «kommuniserer» med sanseapparatet

- Multimodal stimulering som reguleringsstøtte
  - Smak og luktpreferanse for mor
  - Preferanse for kjente stemmer
  - Taktil og somatisk sensitivitet

5

Det sosiale spedbarnet

Video fra YouTube

6

Tidlig amming/mating: modell for turtaking og samhandling

7

Den relasjonelle hjernen

- Hjernen er spesielt påvirkbar i sped- og småbarnstiden:
  - «Eksplisiv» synapseformering og oppkobling av nervenetverk
  - Nettverk som stimuleres styrkes, mens nettverk som ikke stimuleres svekkes
- Den «bruksavhengige» hjernen
- Det sosiale spedbarnet søker den stimuleringen som er viktig for hjernens utvikling
- Men hva er bra nok stimulering?

8

Fantastiske hverdagsopplevelser

Foto: Pixabay

Foto: PhotoAlto

Vanlige rutiner representerer mønstre, rytme og repetisjoner

- Gir forutsigbarhet og skaper forventninger
- Somatosensorisk stimulering
- Sansemotorisk trening
- Læring

Selv-opplevelser knyttet til kroppens bevegelser og tilstand

9

Utvikling av selv-regulering i samspillet

Foto: Pixabay

Samspill går i takt og utakt

- Synkronitet, forstyrrelse, reparasjon og synkronitet
  - Synkronitet gir opplevelse av å dele biologisk rytme, styrker det følelsesmessige båndet
  - Reparasjon gir opplevelse av å kunne påvirke omsorgsgiver for å regulerer seg selv følelsesmessig
- Barnet utvikler reguleringsstrategier
- Barnet erfarer at det håndterer relasjonelt stress

10

Lek

- Deling av positive følelser
- God sansestimulering
- «Borte- titt titt»

11

Borte-titt-titt

Olivia 6 mnd i lek med
mamma Christina
Film: Privat

12

Lek

- Deling av positive følelser
- God sansestimulering
- «Borte- titt titt»
  - Kjente og ukjente elementer
- Å delta i en forestillingsverden øker abstraksjonsevnen
- Moralutvikling
- Sosial samhandling

13

Kjærlighet Tilknytning Selvfølelse

- Grunnleggende, betingelsesløs kjærlighet
- Emosjonell investering
- Trygg tilknytning
- Eksplorering
- Selvfølelse og selvtillit

14

Hva når barn får en vanskeligere start på livet?

- **Kunnskap fra ACE-studien (Felitti et al., 1998):**
  - Kartla fysiske og seksuelle overgrep, omsorgssvikt, å vokse opp med psykisk syke eller rusmiddelbrukende foreldre
  - **Dose-respons sammenheng:** gradert sammenheng mellom antall krenkelser og risikoatferd og lidelser i voksen alder
  - **Kumulativ risk hypotese:** Summen av belastninger predikerer mistilpasning bedre enn hvilken type belastning
- **Kunnskap fra the Bucharest Early Intervention Project (Nelson, Zeanah, Fox, ..., Guthrie, 2007)**
  - Omfattende neglekt og sosial deprivasjon tidlig påvirker hjernens utvikling av områder viktige for emosjonell, atferdsmessig- og kognitiv fungering

15 Navn på seminar / 24.04.2019

15

Tema for denne konferansen.....

Foto: Pixabay

- Barn eksponert for rus i svangerskapet
- Mor i LAR
- Prematuritet
- Vold i familien
- Marginalisering på grunn av dårligere levekår

16 Navn på seminar / 24.04.2019

16

Den eksplosive hjerneutviklingen blir et «vindu» for å intervenere

- Foreldrestøtte og spedbarnevern
- Musikkterapi for premature
- Behandling og god praksis rundt temaet vold i familien
- God praksis i samhandling og arbeid med minoritetsforeldre og ikke-norsk språklige foreldre
- En barnehage-hverdag tilpasset de yngste barna
- Kunnskap om betydningen av tidlige relasjonelle erfaringer gir en «mal» for hvordan vi kan hjelpe utviklingstraumatiserte barn

17 Navn på seminar / 24.04.2019

17

Tidlig innsats er god samfunnsøkonomi

Gode utviklingsvilkår tidlig i livet har enorm innflytelse på senere helse, økonomi og sosial forhold: for individet og samfunnet

James J. Heckmann

18

Foto: Pixabay

18